



להרג בני אדם. ועל זה (משלי ז) פי רבים חללים הפילה. מי הפילה? זו אותה החטאה שהורגת בני אדם. מי גרם את זה? תלמיד החכם שלא הגיע להוראה ומורה. הרחמן יצילנו.

אמר רבי שמעון לחברים, בבקשה מכם שלא תוציאו מפיהם דבר תורה שלא ידעתם ולא שמעתם מעץ גדול פראוי, כדי שלא תהיו גורמים לאותה החטאה להרג המוני בני אדם לחנם. פתחו כלם ואמרו, הרחמן יצילנו, הרחמן יצילנו.

בא ראה, בתורה ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, והנה בארונה שכתוב (שם ח) ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום. והוא הסתפל בה פעם ושתיים ושלש וארבע פעמים, ואחר כך אמר אותם, ואחר כך עשה בה מעשה, ללמד את בני אדם שלא יבאו לטעות בה, כמו שנאמר (איוב כח) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם. וכנגד ארבע פעמים ההם שכתוב, אז ראה, ויספרה הכינה, וגם חקרה - ברא הקדוש ברוך הוא את מה שברא. וטרם שהוציא את המעשה שלו, הכניס בראשונה ארבע תבות, שכתוב בראשית ברא אלהים את. הנה ארבע. ואחר כך השמים - הם כנגד ארבע הפעמים שהסתפל הקדוש ברוך הוא בתורה טרם יוציא את מעשהו למלאכתו.

רבי אלעזר הנה הולך לראות את רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו, ורבי אבא עמו, והיה מחמר איש אחד אתריהם. אמר רבי אבא, נפתח פתחים של

אתתקפת למהוי טס לקטלא בני נשא. ועל דא (משלי ז) פי רבים חללים הפילה, מאן הפילה, דא ההיא חטאה דקטלית בני נשא. מאן גרים דא, תלמיד חכם דלא מטי להוראה ומורה, רחמנא לשזבן.

אמר רבי שמעון לחבריא במטותא מנייכו דלא תפקון מפומייכו מלה דאורייתא דלא ידעתון ולא שמעתון מאילנא רברבא כדקא יאות, בגין דלא תהוון גרמין לההוא חטאה לקטלא אכלוסין דבר נש למגנא. פתחו כלהון ואמרו רחמנא לשזבן, רחמנא לשזבן.

תא חזי, באורייתא ברא קדשא בריך הוא עלמא, והא אוקמוה דכתיב,

(משלי ח) ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום ואיהו אסתפל בה זמנא ותרין ותלתא וארבע זמנין, ולבתר אמר לון, ולבתר עביד בה עבידתא. לאולפא לבני נשא דלא ייתון למטעי בה.

כמה דאת אמר, (איוב כח) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם. ולקביל ארבע זמנין אנון דכתיב, אז ראה, ויספרה, הכינה, וגם חקרה, ברא קדשא בריך הוא מה דברא. ועד לא אפיק עבידתיה, אעיל ארבע תבין בקדמיתא דכתיב בראשית ברא אלהים את, הא ארבע. ולבתר השמים. אנון לקביל ארבע זמנין דאסתפל קדשא בריך הוא באורייתא עד לא יפיק עבידתיה לאומנותיה.

רבי אלעזר הוה אזיל למחמי לרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי (דף ה ע"ב)

ורבי אבא בהדיה, והוה טעין חד גברא אבתייהו. אמר רבי אבא נפתח פתחין דאורייתא דהא שעתא ועדנא



הוא לאתתקנא בארזון.

פתח רבי אלעזר ואמר (ויקרא יט) את שבתותי תשמורו. תא חזי, בשית יומין ברא קדשא בריך הוא עלמא. וכל יומא ויומא גלי עבידתיה ויהב חיליה ביה הוא יומא. אימתי גלי עבידתיה ויהב חיליה. ביומא רביעאה. בגין דאנון תלת יומין קדמאין פולהו הו סתימין ולא אתגלו, פיון דאתא יומא רביעאה אפיק עבידתא וחילא דכולהו. דהא אשא ומיא ורוחא אף על גב דאנון תלת יסודין עלאין, פלהו תליין, ולא אתגלי עבידתא דלהון, עד דארעא גלי לון, פדין אתידע אומנותא דכל חד מנייהו.

ואי תימא הא ביומא תליתאה הוה דכתיב תדשא הארץ דשא וכתוב ותוצא הארץ (דשא). אלא האי אף על גב דכתיב ביומא תליתאה, רביעאה הוה ואתפליל ביומא תליתאה למהוי חד בלא פירוודא. ולבתר יומא רביעאה אתגלי עבידתיה לאפקא אומנא לאומנותיה דכל חד וחד. בגין דיומא רביעאה איהו רגלא רביעאה דפרסויא עלאה.

וכר עבידתיהו דכלהו בין יומין קדמאין ובין יומין בתראין הו תליין ביומא דשבתא דא הוא דכתיב ויכל אלהים ביום השביעי, דא שבת, ודא הוא רגלא רביעאה דפרסויא. ואי תימא אי הכי, מהו את שבתותי תשמורו תרין. אלא שבת דמעלי שבתא ושבתא דיומא ממש לית לון פירוודא. אמר ההוא טייעא דהוה טעין בתרייהו, ומהו ומקדשי תיראו. אמר ליה דא קדושא דשבת. אמר ליה ומהו קדושא

תורה, שהרי השעה והזמן הוא להתתקן (להסתדר) בדרבנו.

פתח רבי אלעזר ואמר, (ויקרא יט) את שבתתי תשמרו. בא ראה, בששה ימים ברא הקדוש ברוך הוא את העולם. וכל יום ויום גלה את מעשהו, ונתן פחו ביום ההוא. מתי גלה את מעשהו ונתן פחו? ביום הרביעי, משום שאותם שלשת הימים הראשונים, כלם היו נסתרים ולא התגלו. פיון שבא היום הרביעי, הוציא את המעשה והכח של כלם. שהרי אש ומים ורוח, אף על גב שהם שלשה יסודות עליונים, כלם תלויים, ולא התגלה המעשה שלהם עד שהארץ גלתה אותם, ואז נודעה האמנות של כל אחד מהם.

ואם תאמר, הרי ביום השלישי זה היה, שכתוב תדשא הארץ דשא, וכתוב ותוצא הארץ! אלא זה, אף על גב שכתוב ביום השלישי, זה היה רביעי, ונכלל ביום השלישי שיהיו אחד בלי פרווד. ואחר כך היום הרביעי התגלה מעשהו להוציא אמן לאמנותו של כל אחד ואחד. משום שהיום הרביעי הוא הרגל הרביעית של הפסא העליון.

וכר מעשיהם של כלם, בין הימים הראשונים ובין הימים האחרונים, היו תלויים ביום השבת. זהו שכתוב (בראשית ב) ויכל אלהים ביום השביעי. זו השבת, וזו היא הרגל הרביעית של הפסא. ואם תאמר, אם כך, מה זה את שבתתי תשמרו, פעמים? אלא שבת של ערב שבת והשבת של היום ממש אין להם פרווד.

אמר [להם] אותו סותר שהיה מחמר אחריהם, ומה זה ומקדשי תיראו? אמר לו, זה קדוש של



דְּשַׁבֵּת. אָמַר לִיה דָּא קְדוּשָׁא דְּאַתְמַשְׁכָּא
מְלַעֲיָלָא. אָמַר לִיה אִי הָכִי עֲבִידַת לְשַׁבֵּת
דְּלָאו אִיהוּ קְדֻשׁ, אֲלֵא קְדוּשָׁא דְּשְׂרִיא
עֲלוּי מְלַעֲיָלָא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא וְהָכִי הוּא (ישעיה נח)
וְקִרְאָתָּ לְשַׁבֵּת עוֹנֵג לְקְדוּשׁ יִי
מְכוּפָד, אֲדַפֵּר שַׁבֵּת לְחוּד וְקְדוּשׁ יִי
לְחוּד. אָמַר לִיה אִי הָכִי מָאן קְדוּשׁ
יִי. אָמַר לִיה קְדוּשָׁא דְּנַחְתָּא מְלַעֲיָלָא
וְשְׂרִיא עֲלִיה. אָמַר לִיה אִי קְדוּשָׁא
דְּאַתְמַשְׁכָּא מְלַעֲיָלָא אֲקָרִי מְכוּפָד אֲתַחְזִי
דְּשַׁבֵּת לָאו אִיהוּ מְכוּפָד וְכַתִּיב וְכַבְּדוּ.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי אַבָּא אַנַּח לְהָאִי
גְּבָרָא דְּמִלָּה (סד'פא) דְּחִכְמָתָא אִית בֵּיה
דְּאַנָּן לָא יִדְעָנָא בֵּה. אָמְרוּ לִיה אִימָא
אַנְתָּ. פִּתַּח וְאָמַר, (ויקרא ט)
לְאַסְגָּאָה תַּחּוּם שַׁבֵּת דְּאִיהוּ תְּרִין אֶלְפִין
אֲמִין לְכָל סִטְרָא. וּבְגִין כֶּן אֲסַגִּי אֶת.
שַׁבְּתוֹתִי (נ"א דא) שַׁבֵּת עֲלָאָה וְשַׁבֵּת תַּתָּאָה
דְּאַנּוּן תְּרִין כְּלִילָן כְּחָדָא וְסַתִּימִין כְּחָדָא.

אֲשַׁתָּאָר שַׁבֵּת אַחְרָא דְּלָא אֲדַפֵּר וְהוּא
בְּכַסּוּפָא. אָמְרָה קַמִּיה מְאָרִי
דְּעֲלָמָא מִיּוֹמָא דְּעַבְדַּת לִי שַׁבֵּת אֲתַקְרִינָא
וְיּוֹמָא לָאו אִיהוּ כְּלָא לִילִיא. אָמַר לָהּ בְּרַתִּי
שַׁבֵּת אַנְתָּ וְשַׁבֵּת קְרִינָא לָךְ, אֲבָל הָא אַנָּא
מַעֲטָר לָךְ בְּעִטְרָא עֲלָאָה יִתִּיר. אַעֲבַר כְּרוּזָא
וְאָמַר מְקַדְּשֵׁי תִירָאוּ.

וְדָא שַׁבֵּת דְּמַעֲלִי שַׁבְּתָא דְּאִיהִי יִרְאָה,
וְשְׂרִיא בֵּה יִרְאָה. וּמָאן אִיהוּ. דְּקַדְּשָׁא
בְּרִיךְ הוּא אַכְּלִיל וְאָמַר אֲנִי יִי. וְאַנָּא
שְׂמַעְנָא מֵאַבָּא דְּאָמַר הָכִי. וְדִיִּיק אֶת
לְאַסְגָּאָה תַּחּוּם שַׁבֵּת. שַׁבְּתוֹתִי דָּא עַגּוּלָא
וְרַבּוּעַ דְּלָגוּ, וְאַנּוּן תְּרִין. וְלִקְבִיל אַנּוּן

שַׁבֵּת. אָמַר לוֹ, וּמָה זֶה קְדוּשׁ שֶׁל
שַׁבֵּת? אָמַר לוֹ, זֶה הַקְּדוּשׁ
שְׂנַמְשֵׁף מְלַמְעֵלָה. אָמַר לוֹ, אִם
כֵּן, עֲשִׂיתָ שֶׁהַשַּׁבֵּת אֵינָה קְדֻשָׁה,
אֲלֵא קְדוּשׁ שְׂשׁוּרָה עָלָיו
מְלַמְעֵלָה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְכֵן זֶה, (ישעיה נח)
וְקִרְאָתָּ לְשַׁבֵּת עוֹנֵג לְקְדוּשׁ ה'
מְכַבֵּד. הַזְּכִיר שַׁבֵּת לְחוּד וְקְדוּשׁ
ה' לְחוּד. אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, מִי זֶה
קְדוּשׁ ה'? אָמַר לוֹ, הַקְּדֻשָּׁה
שְׂיּוֹרְדַת מְלַמְעֵלָה וְשׁוּרָה עָלָיו.
אָמַר לוֹ, אִם הַקְּדֻשָּׁה שְׂנַמְשֵׁכַת
מְלַמְעֵלָה נִקְרְאָת מְכַבֵּד, נִרְאָה
שַׁבֵּת אֵינּוּ מְכַבֵּד, וְכַתוּב
וְכַבְּדוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי אַבָּא, הַנַּח
לוֹ לְאִישׁ הַזֶּה, שְׂדִכְרָא שֶׁל חֲכָמָה
יֵשׁ בּוֹ שְׂאִינְנּוּ יוֹדְעִים בּוֹ. אָמְרוּ
לוֹ, אָמַר אַתָּה. פִּתַּח וְאָמַר, (ויקרא ט)
אֶת שַׁבְּתוֹתֵי, אֶת - לְרַבּוֹת תַּחּוּם
שַׁבֵּת שֶׁהוּא אֶלְפִים אַמּוֹת לְכָל צַד,
וּמִשּׁוּם כֶּן רַבָּה אֶת. שַׁבְּתוֹתֵי - ג'נ"א
וְשַׁבֵּת הַעֲלִיּוֹנָה וְשַׁבֵּת הַתַּחְתּוֹנָה,
שֶׁהֵן שְׁתֵּים כְּלִילוֹת יַחַד וְנִסְתְּרוֹת
יַחַד.

נִשְׂאָרָה שַׁבֵּת אַחְרָת שְׁלֵא נִזְכְּרָה
וְהִיתָה בְּבוּשָׁה. אָמְרָה לְפָנָיו:
רַבּוֹן הָעוֹלָם, מִיּוֹם שֶׁעֲשִׂיתָ אוֹתִי
נִקְרְאָתִי שַׁבֵּת, וְהִיּוֹם אֵינּוּ כְּלִי
לִילָה. אָמַר לָהּ, בְּתִי, אֶת שַׁבֵּת,
וְשַׁבֵּת קְרִינָא לָךְ, אֲבָל הַרִינִי
מַעֲטָר אוֹתָךְ בְּעִטְרָה יוֹתֵר עֲלִיּוֹנָה.
הַעֲבִיר כְּרוּזָא וְאָמַר מְקַדְּשֵׁי תִירָאוּ.
זוֹ שַׁבֵּת שֶׁל עָרֵב שַׁבֵּת שֶׁהִיא
יִרְאָה, וְשׁוּרָה בֵּה יִרְאָה. וּמִי הוּא
שֶׁהַקְּדוּשׁ כְּרוּזָא הוּא הַכְּלִיל וְאָמַר
אֲנִי ה'? וְאֲנִי שְׂמַעְתִּי מֵאַבָּא
שֶׁאָמַר כֵּן, וְדִיִּיק אֶת - לְרַבּוֹת
תַּחּוּם שַׁבֵּת. שַׁבְּתוֹתֵי - זֶה הַעֲגוּלָא
וְהַרְבּוּעַ שְׂבַפְּנִים, וְהֵם שְׁנַיִם.
וְכַנְגֵּד אוֹתָם הַשְּׁנַיִם יֵשׁ שְׂתִי

תְּרִין אִית תְּרִי קְדוּשָׁתִי



דְּאִית לָנוּ לְאֲדַפְרָא, חַד וַיְכַלּוּ, וְחַד קְדוּשׁ.
 וַיְכַלּוּ אֵית בֵּיה תְּלַתִּין וְחַמֵּשׁ תִּיבִין.
 וּבְקִדּוּשָׁה (וּבְקִדּוּשָׁא) דְּאָנָן מְקַדְּשִׁין
 תְּלַתִּין וְחַמֵּשׁ תִּיבִין. וְסָלִיק כְּלָא לְשַׁבְּעִין
 שְׁמֵהֶן דְּקִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל
 אֲתַעֲטֵר בָּהּ. וּבְגִין דְּעַגּוּלָא וְרַבּוּעָא דָּא אָנוּן
 שְׁפַתּוּתִי, כְּלִילָן תְּרוּוִיָּהּ בְּשִׁמּוּר דְּכַתִּיב
 תִּשְׁמֹרוּ. דְּהָא שְׁפַת עֲלָאָה הִכָּא לָא אֲתַכְּלִיל
 בְּשִׁמּוּר אֶלָּא בְּזִכּוּר, דְּהָא מְלָכָא עֲלָאָה בְּזִכּוּר
 אֲסַתְיִים. וְעַל דָּא אֶקְרִי מְלָכָא דְשִׁלְמָא דִּילֵיהּ,
 וְשִׁלְמָא דִּילֵיהּ זְכוּר אִיהּ. וְעַל דָּא לִית
 מַחְלוּקַת לְעֵילָא.

בְּגִין דְּתַרִּין שְׁלוֹמוֹת לְתַתָּא חַד יַעֲקֹב וְחַד
 יוֹסֵף. וּבְגִין כְּף כְּתִיב תְּרִי זְמַנִּי (ישעיה נז)
 שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב. לְרַחוּק דָּא
 יַעֲקֹב, (ד' ט' ע"א) וְלִקְרוֹב דָּא יוֹסֵף. לְרַחוּק כְּמָה
 דְּאֵת אֲמַר, (ירמיה לא) מְרַחוּק יִי נִרְאָה לִי (שמות ב)
 וְתַתְּצַב אַחֲוֹתוֹ מְרַחוּק. וְלִקְרוֹב כְּמָה דְּאֵת
 אֲמַר, (דברים לב) חֲדָשִׁים מְקָרוֹב בָּאוּ. מְרַחוּק דָּא
 נִקּוּדָה עֲלָאָה דְקִיּוּמָא בְּהִיכְלֵיהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב תִּשְׁמֹרוּ אֲתַכְּלִיל בְּשִׁמּוּר.
 וּמְקַדְּשֵׁי תִירָאוּ דָּא נִקּוּדָה דְקִיּוּמָא
 בְּאֲמַצְעֵיתָא דְאִית לְדַחְלָא מְנַה יְתִיר מְכַלָּא
 דְּעַנְשֵׁיהּ מִיתָה. וְהֵינּוּ דְכַתִּיב, (שמות לא)
 מַחְלִלֶיהָ מוֹת יוּמַת. מָאן מַחְלִלֶיהָ. מָאן
 דְּעָאֵל לָגוּ חָלָל דְּעַגּוּלָא וְרַבּוּעָא לְאַתְר
 דְּהָהוּא דְנִקּוּדָה שְׂרִיא וּפְגִים בֵּיה מוֹת יוּמַת.
 וְעַל דָּא כְּתִיב תִירָאוּ. וְהֵיכִי נִקּוּדָה אֶקְרִי
 אֲנִי, וְעַלָּה שְׂרִיא הָהוּא דְסַתִּים עֲלָאָה דְלָא
 אֲתַגְּלִיא וְהֵינּוּ יִי וְכֵלָא חַד.

נַחְתּוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבְבָּא וּנְשַׁקּוּהוּ.
 אָמְרוּ וּמָה כָּל חֲכַמְתָּא דָּא אִית
 תַּחוּת יָדָךְ וְאֵת טְעִין אַבְתְּרִין. אָמְרוּ לִיה

קְדוּשׁוֹת שֵׁישׁ לָנוּ לְהַזְכִּיר, אֶחָד
 וַיְכַלּוּ, וְאֶחָד קְדוּשׁ.
 וַיְכַלּוּ יֵשׁ בּוֹ שְׁלֹשִׁים וְחַמֵּשׁ
 תִּבּוֹת, וּבְקִדּוּשׁ שְׁאֲנוּ מְקַדְּשִׁים
 יֵשׁ שְׁלֹשִׁים וְחַמֵּשׁ תִּבּוֹת, וְהַכֵּל
 עוֹלָה לְשַׁבְּעִים שְׁמוֹת שְׁהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל
 מְתַעֲטְרִים בָּהֶם. וּמִשּׁוּם שְׁהַעֲגוּל
 וְהַרְבּוּעַ הַזֶּה הֵם שְׁפַתִּי, שְׁנִיָּהֶם
 כְּלוּלִים בְּשִׁמּוּר, שְׁכַתּוּב תִּשְׁמֹרוּ.
 שְׁהִרִי הַשְׁפַת הַעֲלִיּוֹנָה כָּאֵן לָא
 נִכְלָלָה בְּשִׁמּוּר, אֶלָּא בְּזִכּוּר,
 שְׁהִרִי הַמְּלָךְ הַעֲלִיּוֹן מְסַתְיִים
 בְּזִכּוּר, וְעַל זֶה נִקְרָא מְלָךְ
 שְׁהַשְׁלוֹם שְׁלוֹ. וְהַשְׁלוֹם שְׁלוֹ
 הוּא זְכוּר, וְעַל כֵּן אֵין מַחְלַקַת
 לְמַעְלָה.

מִשּׁוּם שְׁשֵׁנֵי שְׁלוֹמוֹת לְמַטָּה -
 אֶחָד יַעֲקֹב, וְאֶחָד יוֹסֵף.
 וּמִשּׁוּם כְּף כְּתוּב פְּעַמִּים (ישעיה נז)
 שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב.
 לְרַחוּק - זֶה יַעֲקֹב, וְלִקְרוֹב - זֶה
 יוֹסֵף. לְרַחוּק, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ירמיה
 לא) מְרַחוּק ה' נִרְאָה לִי, (שמות ב)
 וְתַתְּצַב אַחֲוֹתוֹ מְרַחוּק. וְלִקְרוֹב,
 כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (דברים לב) חֲדָשִׁים
 מְקָרוֹב בָּאוּ. מְרַחוּק - זֶה הַנִּקּוּדָה
 הַעֲלִיּוֹנָה שְׁעוּמַדַת בְּהִיכְלוֹ.

וְעַל זֶה כְּתוּב תִּשְׁמֹרוּ, נִכְלָל
 בְּשִׁמּוּר. וּמְקַדְּשֵׁי תִירָאוּ - זֶה
 הַנִּקּוּדָה שְׁעוּמַדַת בְּאֲמַצְעַי שֵׁישׁ
 לִירָא מְנַה יוֹתֵר מִן הַכֵּל שְׁעַנְשׁוּ
 מִיתָה. וְהֵינּוּ מַה שְׁכַתּוּב (שמות לא)
 מַחְלִלֶיהָ מוֹת יוּמַת. מִי הֵם
 מַחְלִלֶיהָ? מִי שְׁנִכְנַס לְתוֹךְ הַחָלָל
 שֶׁל הַעֲגוּל וְהַרְבּוּעַ לְמַקּוֹם
 שְׁאוּמַת הַנִּקּוּדָה שׁוֹרָה וּפּוֹגֵם בּוֹ -
 מוֹת יוּמַת. וְעַל זֶה כְּתוּב תִירָאוּ.
 וְהַנִּקּוּדָה הַזֶּה נִקְרָאת אֲנִי, וְעַלֶּיהָ
 שׁוֹרָה אוֹתוֹ הַנִּסְתָּר הַעֲלִיּוֹן שְׁלָא
 הַתְּגַלָּה. וְהֵינּוּ ה', וְהַכֵּל אֶחָד.

יָרְדוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבְבָּא
 וּנְשַׁקּוּ אוֹתוֹ. אָמְרוּ, וּמָה כָּל
 הַחֲכַמָּה הַזֶּה יֵשׁ תַּחַת יָדָךְ וְאֵתָה